

ΜΑΡΙΟΛΟΠΟΥΛΕΙΟ - ΚΑΝΑΓΚΙΝΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ACADEMY

OF ATHENS

Κέντρον Ερεύνης Φυσικής της Ατμοσφαιρας και Κλιματολογίας

Διεθνές Συνέδριο

Science and Policy in Times of Multicrisis and Dissent (Η Επιστήμη σε Καιρούς Πολυκρίσης και Αμφισβήτησης)

Συνδιοργάνωση:

- Μαριολοπούλειο - Καναγκίνειο Ίδρυμα Επιστημών Περιβάλλοντος
- European Network of Scientists for Social and Environmental Responsibility (ENSER)

Πότε: 15-17 Μαΐου 2025

Πού: Ακαδημία Αθηνών, Ανατολική Αίθουσα

Γλώσσα Συνεδρίου: Αγγλική

Απαραίτητη η δήλωση συμμετοχής

Εγγραφή: Για online συμμετοχή και συμμετοχή με φυσική παρουσία, παρακαλείσθε να κάνετε την εγγραφή σας στο <https://ensser.org/registration/> ή μέσω eventbrite (μόνο για συμμετοχή με φυσική παρουσία).

Θέμα Συνεδρίου

Η συμβολή των επιστημόνων στη λήψη αποφάσεων και στην ενσωμάτωσή τους στη νομοθεσία αποτελεί ένα κρίσιμο και πολυσυζητημένο ζήτημα της σύγχρονης εποχής. Πολλοί επιστήμονες αισθάνονται ότι η φωνή τους δεν εισακούγεται από τους πολιτικούς, παρά το γεγονός ότι οι απόψεις τους βασίζονται σε αξιόπιστες και τεκμηριωμένες έρευνες.

Η πρόσφατη πανδημία ανέδειξε με έντονο τρόπο το πρόβλημα της λήψης πολιτικών αποφάσεων χωρίς να λαμβάνονται υπόψη όλες οι επιστημονικές υποδείξεις. Επιπλέον, παρατηρείται συχνά η συγκρότηση συμβουλευτικών επιτροπών επιστημόνων από τις ίδιες τις πολιτικές αρχές, των οποίων οι απόψεις ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις επιδιώξεις της πολιτικής εξουσίας.

Παρ' όλα αυτά, οι πολιτικές αποφάσεις που θα έπρεπε να στηρίζονται σε ανοικτές και διαφανείς διαδικασίες, ενσωματώνοντας τον επιστημονικό διάλογο, συχνά καθορίζονται από αδιευκρίνιστα συμφέροντα. Οι πολιτικοί, παρά τις δηλώσεις ότι οι αποφάσεις τους «βασίζονται στην επιστήμη», συχνά αγνοούν ή υποβαθμίζουν τη γνώμη των ειδικών.

Βασικά Ερωτήματα Συνεδρίου:

- Ενσωματώνεται η επιστημονική γνώση στις στρατηγικές διαμόρφωσης πολιτικής προς όφελος της κοινωνίας;
- Ποιες δυνατότητες έχει η επιστήμη να συμβάλλει στην ορθή λήψη πολιτικών αποφάσεων;

- Πώς πρέπει να διαμορφώνεται ο επιστημονικός διάλογος ανάμεσα στους ειδικούς και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής;
- Τι μπορούν να κάνουν οι επιστήμονες όταν οι κυβερνήσεις αμφισβητούν ατεκμηρίωτα την επιστημονική γνώση;

Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα του συνεδρίου θα αποτελέσουν τη βάση για ένα στρογγυλό τραπέζι στην Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το φθινόπωρο του 2025 στις Βρυξέλλες.

Πρόγραμμα και Ομιλητές

Το συνέδριο θα ανοίξει ο Καθηγητής **Χρήστος Ζερεφός**, Γενικός Γραμματέας της Ακαδημίας Αθηνών και Πρόεδρος του Μαριολοπούλειου - Καναγκίνειου Ιδρύματος Επιστημών Περιβάλλοντος.

Τη λήξη του συνεδρίου θα κηρύξει η Ομότιμη Καθηγήτρια Περιβαλλοντικής Παθολογικής Ανατομικής ΕΚΠΑ κα **Πολυξένη Νικολοπούλου - Σταμάτη**, Πρόεδρος του ENSSER και Γραμματέας του Μαριολοπούλειου – Καναγκινείου Ιδρύματος Επιστημών Περιβάλλοντος.

Συνεργασίες και Υποστήριξη

Το συνέδριο υποστηρίζεται από το Ίδρυμα **Charles Leopold Mayer Foundation**, το **Triodos Foundation** και το **Critical Scientists Switzerland**.

Το συνέδριο είναι αφιερωμένο στη **σύνδεση και τη σύνθετη σχέση μεταξύ επιστήμης και χάραξης πολιτικών** σε αυτήν την εποχή όπου αντιμετωπίζουμε πολλαπλές κρίσεις σε παγκόσμιο επίπεδο (**multicrisis**). Οι προβληματισμοί του συνεδρίου θα συζητηθούν σύντομα σε στρογγυλό τραπέζι, το οποίο θα οργανώσει το ENSSER στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις Βρυξέλλες. Πολλοί επιστήμονες ισχυρίζονται ότι δεν εισακούγονται από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, οι οποίοι όμως κατά κανόνα ισχυρίζονται ότι οι πολιτικές και οι ενέργειές τους «βασίζονται σε επιστημονικές γνώσεις». Αυτή η αντίφαση αξίζει περαιτέρω εξέταση, μαζί με τις δυνάμεις και τους παράγοντες που εμπλέκονται σε αυτήν στις μέρες μας.

Από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα, η επιστήμη και η πολιτική αναπτύχθηκαν υπό την αυξανόμενη επιρροή ολοένα πιο ισχυρών και επιθετικών οικονομικών συμφερόντων. Καθώς η «επιστήμη» έχει χάσει μεγάλο μέρος της προηγούμενης δημόσιας αυθεντίας και νομιμότητάς της, τα εμπορικά συμφέροντα – τα οποία ήταν επί δεκαετίες οι μεγαλύτεροι χρηματοδότες, ιδιοκτήτες και δικαιούχοι της «δημόσιας», δηλαδή κυβερνητικής και στρατιωτικής επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης (E&A)– παρουσιάζονται ότι επιδιώκουν ως μόνο στόχο την γνώση και την καινοτομία για το «κοινό καλό», ενώ αποκρύπτουν ή αρνούνται τον αυξανόμενο έλεγχο που ασκούν στην επιστημονική E&A, στις επενδύσεις, τους κανονισμούς και τις καινοτομίες.

Οι επιστημονικές γνωματεύσεις που παρέχονται στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής αμφισβητούνται έντονα, ιδιαίτερα όταν υπάρχει διαφωνία μεταξύ επιστημόνων και πολιτικών. Ωστόσο, οι αποφάσεις πολιτικής που ισχυρίζονται ότι δικαιολογούνται με αναφορά σε επιστημονική γνώση, συχνά υπηρετούν, εν γνώσει τους ή μη, βραχυπρόθεσμα βιομηχανικά και εταιρικά συμφέροντα και όχι την προστασία της δημόσιας και/ή περιβαλλοντικής υγείας και αειφορίας. Οι υποτιθέμενες ανοιχτές δημοκρατικές και επιστημονικά τεκμηριωμένες επιλογές πολιτικής καθορίζονται ολοένα και περισσότερο από εταιρικές ιδιωτικές επιλογές ή άλλα τεκμήρια που δεν εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον.

- Ποιος είναι ο ρόλος των επιστημονικών γνώσεων και γνωματεύσεων και ποιος ο ρόλος των εταιρικών και μη εμπορικών κοινωνικών συμφερόντων στη λήψη αποφάσεων;
- Με ποιους τρόπους οι οικονομικοί παράγοντες στους οποίους δεν καταλογίζονται ευθύνες διαμορφώνουν την χάραξη πολιτικών με γνώμονα το τι είναι δυνατόν και τι αναγκαίο;
- Υπό ποιες προϋποθέσεις ο τρόπος προσδιορισμού των δημοσίων προβλημάτων καθώς και οι *δίκαιες αποφάσεις για αυτά*, μπορεί να γίνει επιστημονικά και δημοκρατικά θεμιτός;
- Πώς πρέπει να ανταποκρίνονται οι επιστημονικοί σύμβουλοι και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής στις επιστημονικές διαφωνίες που προκύπτουν; Και τι μπορούν να κάνουν οι υπεύθυνοι επιστήμονες όταν οι κυβερνήσεις υιοθετούν μέτρα που αποσκοπούν στην αποσιώπηση, το κλείσιμο, ή τουλάχιστον τον έλεγχο της επιστημονικής διαφωνίας, όταν αυτή αμφισβητεί την κυρίαρχη επίσημη αφήγηση;

Ερωτήματα όπως αυτά θα βρίσκονται στο επίκεντρο του τριήμερου προβληματισμού σε αυτό το συνέδριο. Προωθώντας την ανοιχτή συζήτηση και τον προβληματισμό, αυτό το συνέδριο στοχεύει να ασχοληθεί με την πολλαπλότητα των προοπτικών προσέγγισης των προβλημάτων. Θα εξετάσει επίσης τις προσπάθειες πόλωσης και υπεραπλούστευσης των αντιπαραθέσεων, το οποίο συμβαίνει συχνά όταν υπάρχει παραπληροφόρηση και ευκαιριακές επιλογές εμπειρογνομόνων και επιλεκτική χρήση στοιχείων.

- Πώς μπορεί το ENSSER (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιστημόνων για την Κοινωνική και Περιβαλλοντική Υπευθυνότητα) και τα μέλη του να καταπολεμήσουν τις κατασταλτικές ενέργειες εναντίον των διαφωνούντων και να ανοίξουν ξανά διαύλους συζήτησης που άλλες δυνάμεις έχουν επιχειρήσει να κλείσουν; Η επιστημονική κοινότητα οφείλει με αποφασιστικότητα να παραδεχτεί την πολυπλοκότητα και την έλλειψη της επιστημονικής βεβαιότητας και να την διαφυλάξει από ισχυρισμούς παντογνωσίας και ελέγχου. Ειδικότερα, πρέπει να δώσει τον δέοντα χώρο για μεγαλύτερη έμφαση στη βιωσιμότητα, με όλες τις διαστάσεις της, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών (δικαιοσύνη, ισότητα, ένταξη); Σε αντίθεση με τον τελεσίδικο τρόπο που τα συμβατικά μέσα ενημέρωσης παρουσιάζουν την επιστημονική γνώση, σπάνια υπάρχει συναίνεση μεταξύ των επιστημόνων, και ακόμη λιγότερο όταν τα θέματα είναι ευαίσθητα και απαιτούν τη λήψη πολιτικών αποφάσεων.

- Οι διαφωνίες και η ειλικρινής συζήτηση είναι βασικές προϋποθέσεις που συντελούν στην επιστημονική διαφάνεια, καθώς και στην κατεύθυνση και τον ρυθμό των τεχνο-επιστημονικών αλλαγών και καινοτομιών.

- Ο βαθμός επιστημονικής συμφωνίας ή διαφωνίας ποικίλλει πολύ μεταξύ διαφορετικών τομέων της επιστήμης. Η βιομηχανία συχνά δεν διαχειρίζεται με διαφάνεια την επιστημονική γνώση που παρέχεται στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Ένας βαθμός αβεβαιότητας είναι ουσιώδες στοιχείο της επιστήμης. Ωστόσο, οι επίσημοι επιστημονικοί σύμβουλοι των δημόσιων πολιτικών φορέων κατά κανόνα παρουσιάζουν τα διαθέσιμα στοιχεία ως επαρκώς ισχυρά προκειμένου να υποστηρίξουν τα συμπεράσματα και τις συστάσεις τους.

Στόχος μας είναι να κατανοήσουμε πληρέστερα πώς διαμορφώνεται η σχέση μεταξύ επιστημονικής γνώσης και λήψης αποφάσεων.

Στην τρέχουσα συνεχιζόμενη κρίση (permacrisis), δεν έχουμε την πολυτέλεια να παραιτηθούμε από πιθανές κοινωνικές και τεχνολογικές επιλογές που έχουν αγνοηθεί, περιθωριοποιηθεί ή αποκλειστεί λόγω του ότι δεν συμφέρουν από εμπορική άποψη. Επομένως, οι επιστημονικές συζητήσεις χρειάζεται να διεκρινθούν περαιτέρω και όχι να μειωθούν, πράγμα με το οποίο ασχολείται το ENSSER. **Η αρχή της προφύλαξης** είναι συχνά στη διάθεση των υπεύθυνων χάραξης πολιτικής, προκειμένου να τους καθοδηγήσει τις αποφάσεις τους. Η επιστήμη και η δημοκρατική προσέγγιση οφείλουν να διατηρήσουν τον ουσιαστικό τους ρόλο, ανεξάρτητα από κατευθυνόμενες επιλογές. Το συνέδριο σκοπεύει να διερευνήσει περαιτέρω διαφορετικές προσεγγίσεις, προτάσεις και πιθανές λύσεις. Σε γενικές γραμμές, το ENSSER υποστηρίζει την άποψη ότι οι περισσότερες κοινωνικές επιλογές συνεπάγονται μακροπρόθεσμη δέσμευση και πιο μετριοπαθή προσέγγιση, υποστηρίζοντας την επιστημονική γνώση, η οποία τροφοδοτεί και τροφοδοτείται από αρχές που βασίζονται στους νόμους της φύσης και της κοινωνίας.

Η διατύπωση των συμπερασμάτων του συνεδρίου θα αποτελέσει τη βάση για ένα στρογγυλό τραπέζι με φυσική παρουσία με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των επιστημονικών τους συμβούλων στις Βρυξέλλες. Αυτό θα μας δώσει την ευκαιρία να επικοινωνήσουμε τους προβληματισμούς της επιστημονικής κοινότητας στην καρδιά της λήψης αποφάσεων της ΕΕ, με εκείνους που έχουν την ευθύνη να μας βγάλουν από αυτήν την συνεχιζόμενη κρίση, να ακούσουμε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και να βρούμε κοινά σημεία συνεργασίας που μπορούμε να προσδιορίσουμε και πάνω στα οποία μπορούμε να εργαστούμε από κοινού.

Στρογγυλό τραπέζι του ENNSER στις Βρυξέλλες

Φθινόπωρο του 2025

Μόνο με φυσική παρουσία

Με το πέρας του συνεδρίου, θα συνταχθεί έκθεση με τα συμπεράσματα και τις συστάσεις που θα προκύψουν από το συνέδριο, με στόχο τη βελτίωση της σχέσης μεταξύ επιστήμης και χάραξης πολιτικών. Αυτή η έκθεση θα παρουσιαστεί από το ENNSER στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε στρογγυλό τραπέζι που θα υλοποιηθεί στις Βρυξέλλες το φθινόπωρο του 2025 με προσκεκλημένους ομιλητές από το Ευρωκοινοβούλιο.

Η συζήτηση θα επικεντρωθεί στην ανάδειξη της διαφοράς μεταξύ πολιτικής απόφασης (politics) και χάραξης πολιτικής (policy), οι οποίες είναι κατ' ουσίαν δύο διαφορετικές έννοιες. Η πολιτική απόφαση (politics) αναφέρεται στα καθημερινά γεγονότα που απαιτούν τη λήψη αποφάσεων. Η χάραξη πολιτικών (policies) κατά κανόνα αποφασίζεται από το νομοθετικό σώμα και ιδανικά πρέπει να εφαρμόζεται από την εκτελεστική εξουσία. Η επιτυχία της διακυβέρνησης αξιολογείται με βάση την επιτυχία της εφαρμογής των αποφάσεων αυτών.

Programme

Thursday 15 May

18:00 – 18:20 Welcoming

- Prof. Polyxeni Nicolopoulou-Stamati, *Medical School of National and Kapodistrian University of Athens, Greece, Chair of ENSSER and Secretary of the Board of Mariolopoulos Kanaginis Foundation for the Environmental Sciences*
- Prof. Christos Zerefos, *Secretary General of the Academy of Athens*

18:20 – 20:00 Round Table: Science in a time of permacrisis – the roles of science in policy decision-making, and of policy in scientific decision-making

Moderation: Dr. Angelika Hilbeck, *retired from the Institute of Integrative Biology, Swiss Federal Institute of Technology, Zurich, Switzerland*

- Prof. Larissa Bombardi, *Department of Geography, University of São Paulo, Brazil (on leave) and Visiting Researcher at CESSMA (Centre d'études en sciences sociales sur les mondes africains, américains et asiatiques), Programme PAUSE, Université de Paris, France*
- Prof. Giuseppe Longo, *Centre Cavaillès (République des Savoirs), CNRS and Ecole Normale Supérieure, Paris, France*
- Prof. Ignacio Chapela, *Dept. of Environmental Science, University of California Berkeley, USA*
- Dr. Ricarda Steinbrecher, *EcoNexus, Oxford, UK*
- Emeritus Prof. Vyvyan Howard, *Professor of Bioimaging, Biomedical Sciences Institute, University of Ulster, Northern Ireland*

- Prof. Polyxeni Nicolopoulou-Stamati, *Medical School of National and Kapodistrian University of Athens, Greece, Chair of ENSER and Secretary of the Board of Mariolopoulos Kanaginis Foundation for the Environmental Sciences*

Friday 16 May

10:00 – 10:05 Morning welcome and information

- Prof. Polyxeni Nicolopoulou-Stamati

10:05 – 13:45 Session 1: Science, Policy and Decision Making

Moderation: Prof. Polyxeni Nicolopoulou-Stamati

10:05 - 11:00 How has science come to be recognised and institutionalised as a policy resource in the past 80 years?

- Emeritus Prof. Brian Wynne, *Professor of Science Studies, Lancaster University, UK*

11:00 - 11:55 Under what conditions can the interactions of scientific and political considerations in policy-making be both scientifically and democratically legitimate?

- Emeritus Prof. Erik Millstone, *Emeritus Professor of Science Policy in the Science Policy Research Unit (SPRU), University of Sussex, UK*

11:55 – 12:10 Coffee Break

12:10 – 13:05 What is the role of the economy in regulating the relationships between science and political decision-making?

- Dr. Irina Castro, *University of Coimbra, Portugal*

13:05 – 13:45 Discussion Round: Knowledge Transfer for Policy in times of crises – who selects knowledge and scientists, and when?

- Speakers of session 1

13:45 – 14:30 Lunch break

14:30 – 18:50 Session 2: Illustrative examples of science-policy interactions

Moderation:

- Prof. Ignacio Chapela, *Dept. of Environmental Science, Policy & Management, University of California, Berkeley, USA(TBC)*
- David Gee, *Centre for Pollution Research and Policy, Brunel University, London, UK*

14:30 – 15:40 Three case studies:

- **Ignorant by design: Regulatory science, comitology and the agrochemical industry**
Dr. Barbara Berardi, *Director of Research and Advocacy, Pollinis, France*
- **Court ruling demands that the South African government apply the precautionary principle in GMO approval requests**
Mariam Mayet, *African Centre for Biodiversity, South Africa* and Dr. Angelika Hilbeck, *Agroecologist, retired from the Institute of Integrative Biology, Swiss Federal Institute of Technology, Zurich, Switzerland*
- **How to obstruct critical science: the Bonus Eventus files**
Elena DeBre, *Lighthouse Reports, Athens, Greece*

Discussion

15:40 – 16:40 Long debate, little movement: the case of soil science and policy

- Dr. Andrea Beste, *Agricultural scientist, graduate geographer and soil expert, Mainz, Germany*

16:40 – 17:00 Coffee Break

17:00 – 18:00 Dissent: The case of genetically modified organisms (GMOs) and New Genomic Techniques (NGTs)

- Dr. Ricarda Steinbrecher, *EcoNexus, Oxford, UK*

18:00 – 19:00 Relative consensus: The case of Climate Change

Moderation: Christos Zerefos, Secretary General of the Academy of Athens

- Prof. James Skea, *Chair of the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)*

19:00 – 20:00 Reception

Saturday 17 May

9:00 – 9:05 Morning welcome and information

- Prof. Polyxeni Nicolopoulou-Stamati

9:05 – 10:35 Session 3: Roads to follow for a more fruitful science-policy relationship

- Moderation: Diederick Sprangers, *Scientific Coordinator of ENSER*

9:05 – 9:35 Why we need policies 'based on the best scientific knowledge available' and not 'science based' policies

- Christine von Weizsäcker, *Advisory Board of the Federation of German Scientists and Scientific Committee of the German Society on Human Ecology, Germany*

9:35 – 10:05 Why 'science' as currently conceived is often part of the problem, and how it could become part of the solution

- Dr. Ephraim Pörtner, *Critical Scientists Switzerland, Affiliated Researcher, Political Geography, University of Zurich, Switzerland*
- Dr. Ulrich Loening, *Centre for Human Ecology, University of Edinburgh, Scotland*

10:05 – 10:35 Reproducible and trustworthy science: challenges and solutions

- Prof. John Ioannidis, *Professor of Medicine, Stanford University, USA (TBC)*

10:35 – 11:00 Coffee Break

11:00 – 12:45 Round Table: What roads can be followed?

Moderation:

- Ephraim Pörtner, *Critical Scientists Switzerland, Affiliated Researcher, Political Geography, University of Zurich, Switzerland*
- Irina Castro, *University of Coimbra, Portugal*

Panel:

- Academician Emeritus Prof. George Chrousos, *Professor of Pediatrics and Endocrinology and former chairman of the Department of Pediatrics at Athens University*
- Dr. Petros Varelidis, *General Secretary of Ministry of the Environment*

- Dr. Angelika Hilbeck, *Agroecologist, retired from Institute of Integrative Biology, Swiss Federal Institute of Technology, Zurich, Switzerland*
- Dr. Andrea Beste, *Agricultural scientist, graduate geographer and soil expert*
- Prof. John Ioannidis, *Professor of Medicine, Stanford University, USA*
- David Gee, *Centre for Pollution Research and Policy, Brunel University, London*
- Dr. Aude Lapprand, *Physical chemist, Sciences Citoyennes, France*
- Dr. Edward Henry, *National Ecologist with USDA-Natural Resources Conservation Service, USA*

Including discussion

12:45 – 13:00 Closing

- Prof. Polyxeni Nicolopoulou-Stamati